

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

congregat in messe, quod comedat. Hanc fornicarum diligentiam ad vivum exprimunt pii, quando cibum verbi divini parant sibi in ætate, cum hyems tribulationis nondum ingruit, ut sit eis, ex quo vivere possint; Verbum enim Domini in cruce nobis solatium præstat, Psal. 94. v. 19. Psal. 119. *Nisi verbum tuum mihi solatio fuisset, perissem.* Esa. 38. v. 12.

ARTICULUS IV.
DE TENTATIONIBUS.

VITA HÆC EST TRISTITIA
perpetua.

1351. Ezech. 3. v. 14. seq. *Ventus Prophetam sustulisse dicitur, & propulisse, magnosq; terrore affecisse: Verum tamen manus Domini eundem sustentavit, quamvis ad captivos Israelitas deveniret, & apud eosdem tristis commoratus sit septem diebus.* Visio hæc statum humani generis sub peccato designat. Ventus enim prophetam tollens, peccatum designare potest, quod nos è conspectu Dei dispergit, Esa. 64. vers. 6. Idem terret nos Gen. 3. v. 10. sed manus Domini sustentat nos, quamvis nil, nisi captivos, videamus in hac vita malo culpæ ac peenæ. In hac dico vita; hanc enim septem dies significant, quorum spatio tristis propheta fuit; Et nos in mundo hoc tristitiam habemus, Joh. 16. v. 22.

TENTATIO COMPARATUR
vento.

1352. I. *Venti cogunt nubes, nubes eripiunt solem: ita tentationes solem justitiæ cordibus eripiunt.*
2. Ven-

2. *Venti cogi possunt* à Satana, Hiob. 1. v. 12. 19. Ita tentationes autore Satanâ nascuntur, Matth. 4. v. 1. 1. Theff. 3. v. 5. 1. Cor. 7. v. 5. Act. 3. v. 3. Apoc. 3. v. 10.

3. *Venti oriuntur* ex vaporibus terræ: ita tentationes carnales sunt terreni Adami suggestiones & vapores.

4. *Ventimox* cessaturi vehementissimè spirant: Ita tentationes mox cessuræ omnium vehementissimæ.

5. *Venti* Deo obediunt: ita tentationes, Deo eventum largiente, 1. Cor. 10. v. 13. felici catastrophe clauduntur. Hic est ventus ille durus, de quo Esa. 27. v. 8.

TENTATIONES INSTAR PLUVIARUM & IMBRIUM.

1353. *Qui rimas quasque penetrant*, & nisi bene firmata domus fuerit, eam concutient, Matth. 7. vers. 27. Tentationes undiquaque domum cordis irruunt, commovent, quæ idè in petra Christo, firmissima fundanda, Matth. 7. v. 25. ad hunc confugiendum. Vid. alleg. Hiob. 24. v. 8. Hunc imbrem Deus mittit. Hiob. 37. v. 6. Christus nos protegit, Esa. 32. v. 1. sibi fidentes, non falsis prophetis, Ezech. 13. v. 11.

DIABOLICÆ TENTATIONIS objectum,

1354. *Pharao masculos interfici volebat*, Exod. 1. v. 16. Ita etiam robustissimos in fide Satanas tentaturus aggreditur, ut iis imponat, 2. Cor. 1. v. 11. 2. Cor. 11. v. 3. 1. Theff. 3. v. 5. Qui ergò stat, à casu sibi caveat. Ventus humiles domos fastidit, turres infestat.

TENTATIO EST INSTAR turbinis.

1355. *Ob tempestatis conjunctionem*. Turbinem enim
Pp 2 ut

ut plurimum alia insequitur tempestas, Esa. 17. v. 13. Ita tentationem tentatio insequitur, abyssus abyssum vocat, Psal. 42. v. 8. Hæc est tempestas, à qua Deus nos liberat, Esa. 25. v. 4. quæ in mari hujus mundi oritur, Jon. 1. v. 4. Tob. 3. v. 23.

2. *Ob pulveris rerumque levium dispersionem*, Esa. 40. v. 24. Ita qui in fide non stant, facile à tentationibus dispelluntur, ipsi quoque pii, instar arundinum concutiuntur, Esa. 42. v. 3.

3. *Earundemque circumgyrationem*: Ita pii quoque tentationibus in orbem velut aguntur; Meminerint tamen iidem, Christum in medio turbinis & crucis, instar centri, consistere, turbinem verò sedaturum esse, ut Marc. 4. v. 37.

4. *Nubes turbinibus* disjiciuntur, 2. Pet. 2. v. 17. Ita corda hominum tentationibus obruuntur.

5. *Ob ambulatorum impeditionem*. Ita tentationes impediunt sæpe ambulationem in via Domini.

TENTATIO DIABOLI EST FRAUDULENTUS INCURSUS.

1356. 1. *Ob machinationem*. Imperatores enim hostem aggressuri diu deliberant, machinantur: Ita & Satanas jam pridem machinatur, ut nos invadat, 2. Cor. 2. v. 11.

2. *Modi varietatem*. Non unô modò, locòve invadunt duces belli hostes, non unâ viâ laceffunt: Ita Diabolus undiq; nos infestat, à dextris & sinistris, 2. Cor. 6. v. 7. Sinistrâ itaque scutum fidei teneamus, dextrâ gladium Spiritûs, Eph. 6. Una Diaboli via non est, 1. Joh. 2. v. 16. Hoc indicat vox *μεθοδεΐα*.

3. *Insidias*: Aggressuri hostes, ex insidiis eos aggrediuntur. Ita Diaboli multæ sunt insidiæ, qui ut Pharao infernalis nos extinctos cupit, ut Exod. 1. v. 10. per ido-

idolum suum mundi deceptos, ut Num. 25. v. 18. Hinc mundus plenus fraude, Syr. II. v. 31. & ministri ejus, Actor. 13. v. 10. Contra has insidias illud Jobi sit solatio, cap. 5. v. 12. intercessio jugis Christi, ut Luc. 22. v. 32. Notat Hefych. vocem *μεθοδεΐα*, viaticum & viæ sumptus notare. Caveamus itaque nobis à Satanæ viatico, quod est voluptas, & ejusdem viæ auxilio, quod est mundi blandiens societas.

TENTATIO DIABOLI EST

torrens.

1357. Psal. 18. v. 6. *Funes dicuntur tentationis Satanæ.*

1. *Ob tentatorum conditionem*, qui 1. *versantur in presenti mortis metu & discrimine*: Ita tentatis semper mors ob oculos versatur, ob peccatum, Psal. 51. v. 5. 2. *Vincti incedunt captivi*: ita tentati vincti sunt pedibus, ne ad Deum accedant, quem Diabolus ipsis peregrinum fingit, Jerem. 14. v. 8. Sed hæc vincula suo quoq; tempore dissolvit Deus, Psal. 116. v. 16. Jerem. 30. v. 8. Actor. 16. v. 26. quæ nos indes expectant, ut Act. 20. v. 23. Hebr. 10. v. 34.

2. *Ob circumdationem*: Diaboli enim tentationes undique nos infestant, sed suo tempore bonitas Domini nos circumdabit, Psal. 32. v. 10.

3. *Torrentes dicuntur*, 1. *Ob nostri situationem*. In valle enim lachrymarum habitamus, Pl. 84. v. 7. Diabolus est mons pestifer, habitans in monte mundi: ideoque torrentibus suis nos terret, quia dicitur.

2. *Ob impetuositatem*: Torrens de monte delabens, magno impetu fertur: Ita tentationes Diaboli impetu quodam in animam feruntur.

3. *Ob inundationem*. Torrens de monte delabens facile inundat, quæ in humili valle creverunt: Ita & tentationes Satanæ.

4. *Ob subitaneum adventum*: ita ex abrupto tentationes Satanæ nos obruere possunt. Nos meminerimus Deum torrentes solatii aperire, ut Israelitis in deserto, Pf. 105. v. 41. contemplerur furculos plantatos ad eodem tentationum torrentes, Cant. 6. v. 10. Princeps furculus Christus est, minus princeps, omnes, qui cum Christo bibimus ex hoc torrente, in via vitæ nostræ.

TENTATIO EST TELUM ignitum.

1358. Ephes. 6. v. 16. Tela dicuntur 1. *Ob nostrum statum*. Feræ enim & cervi tela pertundunt à venatoribus. Animas autem nostras venator Psal. 91. v. 3. petit eas; unde clamor, Psal. 42. v. 1. 2.

2. *Ob lacerationem solidæ carnis substantiæ*: ita tentationes solidam spem fiduciamque lacerant.

3. *Ob scopum*. Tela Satanæ scopum cordis petunt, Psal. 38. v. 9.

4. *Telorum eruentationem*: ita Diabolus sæpe tela sua cruentat sanguine iustorum, unde Hebr. 12. v. 4. ad sanguinem usque resistere iubemur.

5. *Infixionem*: ita tela Satanæ in piorum cordibus infixuntur, Job. 6. v. 4. cap. 34. v. 6. Pf. 38. v. 3.

6. *Confractioem*: ita Diabolo multa tela confringuntur, Deo moderante crucem, 1. Cor. 10. v. 13. & tela Satanæ in Ecclesia per verbum auditum confringente, Pf. 76. v. 6. Eph. 6. v. 13.

7. *Aciem*: ita Diabolus acuit tela sua, cote divinæ iustitiæ, quam terribilem nobis facit, Pf. 88. v. 16. & per totum, cote peccati gravitatis, nostræ indignitatis, prout novit hominis, quem petit, constantiæ gradum & fiduciæ.

1. Dicun-

Dicuntur tela ignita 1. *Ob immittentem.* Hic Satanas est, æstuans igni furoris & sanguinolentiæ.

2. *Ob materiam,* ex qua tela facit; Hæc nihil aliud est, quàm ignis divinæ justitiæ, damnationis omnibus peccatoribus expectandæ.

3. *Ob terribilitatem.* Ignis noctu maxime terribilis est: ita tela Satanæ in nocte tribulationis. Hic est Draco igneus.

4. *Ob consumptionem.* Ignis consumit objectas res: ita tela Satanæ animas piorum consumunt.

5. *Suis causationem.* Ignea enim cum calida sint, humorem exsiccant, sitim causant: ita tela Satanæ spirituales animæ sitim, Ps. 42. v. 2.

TENTATIO EST ULCUS.

1352. Job. 2. vers. 7. *Egressus Satanas à facie Domini percussit Jobum ulcere pessimo, à planta pedis usq; ad verticem.* Tentationis Diabolicæ notantur

1. *Causa efficiens* Satanas, qui percutit tentando, 1. Thesl. 3. v. 5. Apoc. 3. v. 10. ignita spicula immittendo, Eph. 6. v. 16. Sit solatio Christi auxilium, 1. Cor. 10. v. 13. Gal. 2. v. 8. ideoque ille

2. *Permittit,* ut nos infirmitatem nostram agnoscamus, 2. Cor. 12. v. 9. Heb. 11. v. 34. oculos intentos habet in nos, idèd à facie Domini egredi dicitur.

3. *Effectum ipsum* est percussio. Verè enim tentatio est percussio: Sic Esaias Christi tentationes passivas, cap. 53. v. 5. & piorum, cap. 57. v. 15. recenset: & David. Ps. 34. v. 19.

3. *Morbi objectum est Jobus,* vere piorum typus, & nomine: significat hoc gementem: Tales pii in hoc mundo, Ezech. 9. v. 4. Roman. 8. v. 23. Exod. 2. v. 23. & omine sanctimonix, Tob. 2. v. 12. patientiæ, Jacob. 5. vers. 11.

4. *Morbi ipsius species est ulcus*, quod indigitatur d. l. apud Jobum. Tentatio verè animæ ulcus est,

1. *Diffidentia pus* protuberans. Ut enim in ulcere pus est; sic in tentatione diffidentia semper nos pungit & vexat.

2. *Conscientia* inflammationem sentiens: ulcera namque in corpore, inflammatione quadam videntur semper conjuncta esse. Mundus hæc nostra cum epulone non curat, Luc. 16. Curat ea cœlestis Elifà Christus verbo, ut 2. Reg. 20. v. 7. Sap. 16. v. 12.

5. *Morbi qualitas*: quia vocatur ulcus pessimum. Ita tentationes sunt pessima animæ ulcera.

6. *Quantitas*: à planta pedis usque ad verticem; Es. 1. v. 6. Conf. David, Ps. 38. v. 8.

EST STIMULUS CARNIS,

tentatio.

1360. 2. Cor. 12. vers. 7. 1. *Ob aciem*. Palum acutum esse oportet; Ita tentationes Diaboli acutæ, ipsum cor animamque dilacerantes.

2. *Infixionem*: Ita tela Satanæ cordi infixatur, Psal. 38. vers. 9.

3. *Ambulationis impeditionem*: ita Diaboli tentationes multùm nec non in via salutis impediunt.

4. *Doloris causationem*: ita tentationes Satanæ maximos animæ dolores pariunt, cum nos à Deo derelictos esse putamus; de his doloribus passim in Psalmis, maximè Psal. 77. Psal. 88. Psal. 18 v. 3. 4.

5. *Punctionem & tumoris inductionem*. Simulò vulneratus, pungitur & tumorem sentit: Haut aliter fit in tentationibus; siquidem ibi conscientia pungitur, & eidem spiritualis velut tumor inducitur, quando nempe mentis tranquillitas turbatur istis tentationibus.

CAP.